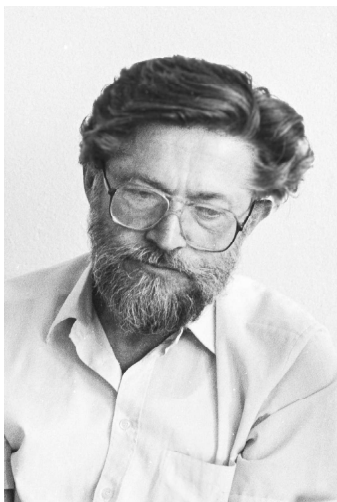

Ob devetdesetletnici zaslužnega profesorja Antona Suhadolca

Profesor Anton Suhadolc je 19. aprila 2025 praznoval devetdeset let življenja. Svojo življenjsko pot je povzel v štirih odlično sprejetih oddajah v seriji Spomini na RTV Slovenija, predvajanih v začetku leta 2025. Če še niste videli, se vam res splača pogledati, saj so oddaje lahko dostopne v arhivu serije. Vsi, ki nam je bil učitelj ali kolega, ga poznamo kot prijaznega, odprtega človeka dobre volje, ki je zmeraj pripravljen priskočiti na pomoč. Zanima ga marsikaj. Ni se ukvarjal samo z matematiko, veliko piše tudi o zgodovini matematike in o polpretekli zgodovini, predvsem družinski. Veliko se ukvarja tudi z botaniko, cveticami in je strokovnjak na področju komercialno manj zanimivih lesov – tako dreves kot grmovnic. Rad ima življenje, ljudi in njihove zgodbe in užitek je poslušati njegova opažanja in spoznanja. Včasih kaj komentira tudi z rahlo ironijo.

Rojen je v Ljubljani. Oče Anton (1897–1983) je bil gradbeni inženir in projektant, lep čas tudi desna roka arhitekta Jožefa Plečnika. Mati Natalija (r. Sartori, 1904–2001) je bila učiteljica. Anton Suhadolc je maturiral leta 1953 na bežigrajski gimnaziji. Po maturi je odšel na kampiranje in prosil mamo, da ga medtem vpiše na študij matematike, ki je takrat poznala le pedagoško smer. Ona pa ga je vpisala na tehnično fiziko. To mu je utemeljila približno takole: »Kot matematik boš po diplomi moral učiti v šoli. Ti pa hodiš v cerkev, zato te bodo sekirali.« Njo so namreč iz tega razloga vrgli iz službe, najstarejšo hčerko pa iz gimnazije. Suhadolc je vseeno študiral matematiko na ljubljanski univerzi. Diplomiral je leta 1957 in dobil Prešernovo nagrado za študente. Še isto leto se je zaposlil na Fizikalnem inštitutu Jožefa Stefana. Ivan Vidav in Josip Plemelj sta Suhadolca in Zvonimirja Bohteta takoj po diplomi povabila, da postaneta asistenta na

univerzi. Bohteta so zaposlili zelo hitro, Suhadolc pa je na odobritev čakal dve leti in nekaj mesecev, do leta 1960. Vmes je odslužil vojaški rok in se vrnil na IJS. Kemik Savo Lapanje mu je par desetletij kasneje dejal približno tole: »Če ne bi jaz zastavil besede zate na Univerzitetnem komiteju Zveze komunistov, ti takrat ne bi dobil mesta na univerzi.« Pomagalo je tudi dejstvo, da je matematikov takrat primanjkovalo. Mimogrede, Savo Lapanje je bil v taborišču Dachau skupaj z očetom pisca tega prispevka.

V letih 1961-63 je Suhadolc kot Humboldtov štipendist študiral na univerzi v Heidelbergu. Tu je razširil svoje znanje matematike. (Takratna matematična predavanja v Ljubljani so bila sicer kakovostna, a ponudba je bila zelo omejena in ponekod rahlo zastarela.) Začel je z delom na disertaciji. Temo: Posplošitev Fourier-Laplaceove transformacije mu je dal profesor Heinz Günther Tillmann. Delo je dokončal v Ljubljani pod vodstvom Ivana Vidava in doktoriral leta 1965. Septembra tega leta je bil na Fakulteti za naravoslovje in tehnologijo (FNT) izvoljen v naziv docenta. Na tej fakulteti je ostal do njene razdelitve in se leta 1998 upokojil na Fakulteti za matematiko in fiziko (FMF). Leta 1975 je postal izredni, leta 1981 redni profesor. Leta 2002 je dobil naslov zaslužni profesor Univerze v Ljubljani.

Kot Fulbrightov štipendist je bil v šolskem letu 1969/70 na matematično visoko rangirani University of Wisconsin (UW) v Madisonu (ZDA), kjer je del časa tudi predaval. Sočasno je bil na UW kot doktorski študent Jože Vrabec, ki je tam doktoriral v zelo kratkem času.

Leta 1977/78 je bil Suhadolc gostujoči profesor na Florida State University v Tallahasseeju (prestolnici Floride). Šlo je za izmenjavo s topologom Wolfgangom H. Heilom, ki je bil ta čas v Ljubljani. (Heil je bil mentor pri doktoratu Janeza Rakovca leta 1979.) Leta 1986 je bil profesor Suhadolc tri mesece na FernUniversität v mestu Hagen v Porurju, v okviru večletnega sodelovanja s profesorjem Krešimirjem Veselićem.

Profesor Suhadolc je bil na začetku svoje kariere med pionirji na področju računalništva in numerične matematike v Sloveniji. Programiranja v Fortranu se je naučil na tečaju v Heidelbergu. Z Egonom Zakrajškom sta naredila program, ki je optimiziral mešanico krmil za rejo živali. Suhadolc je preštudiral metodo simpleksov in jo razložil Zakrajšku, ki je vse sprogrimiral. Tako so po Zakrajškovih besedah slovenske reje lahko konkurirale tistim iz drugih jugoslovanskih republik, ki so imele boljše pogoje za pridelavo krme. Podobno sta z Zakrajškom izdelala program, ki je po Jacobijevi metodi določal lastne vrednosti simetričnih matrik.

Profesorju Suhadolcu je vseh numerična matematika in jo je tudi predaval. Pisec teh vrstic se je obrnil nanj z vprašanji iz numerične matematike in profesor si je rad vzel čas za pojasnila.

S fizikom Sergejem Pahorjem sta dokazala nov rezultat za linearizirano Boltzmannovo enačbo za polravnino. Znane so bile lastne vrednosti ustreznega operatorja. Pahor in Suhadolc pa sta prispevala dokaz, da ustrezne lastne funkcije sestavljajo kompleten sistem. Ta uspeh jima je prinesel leta

1974 Kidričevo nagrado, ki je bila predhodnica današnje Zoisove nagrade. S Pahorjem sta bila velika prijatelja.

Profesor Suhadolc je predaval vrsto predmetov. Piscu teh vrstic je recimo predaval Funkcionalno analizo in Teorijo mere. V okviru tega nam je dal tudi uporabno znanje topologije. (Najbolj osnovne pojme topologije smo pred tem v prvem letniku slišali pri Prijateljevem predmetu Množice in strukture.) Razpon predmetov, ki jih je učil, je bil izredno širok. Na Fakulteti za naravoslovje in tehnologijo, Biotehniški fakulteti, Fakulteti za arhitekturo, gradbeništvo in geodezijo, Fakulteti za elektrotehniko in Fakulteti za telesno kulturo je predaval (na dodiplomskem in podiplomskem študiju) Linearno algebro, Analizo III in Analizo IV; občasno pa tudi Numerično analizo, Teorijo analitičnih funkcij, Navadne diferencialne enačbe, Parcialne diferencialne enačbe, Integralske enačbe, Asimptotično analizo, Aproksimativne metode in Teorijo distribucij.

Precej let je vodil podiplomski seminar in tretjestopenjski študij na Oddelku za matematiko; na njem je predaval Operatorsko teorijo in Linearne topološke prostore. Na tretji stopnji je predaval še Funkcionalno analizo in Variacijske metode za mehanike. Po upokojitvi je šest let predaval na visokošolskem študiju v Novem mestu, a nad resnostjo in pozornostjo poslušalk in poslušalcev menda ni bil pretirano navdušen. Tako motivirane in hvaležne študente kot na študiju matematike in fizike na FMF je pač težko najti.

V letih 1981–1983 in 1987–1989 je bil predstojnik Oddelka za matematiko. V letih 1995/96 je bil prvi dekan nove Fakultete za matematiko in fiziko (FMF). Od 2006 do 2009 je bil član Odbora za Zoisove nagrade in priznanja Republike Slovenije. Na Inštitutu za matematiko, fiziko in mehaniko (IMFM) je bil vodja Oddelka za matematiko in kasneje predsednik inštitutskega sveta.

Bibliografija profesorja Suhadolca ima 601 enoto. Napisal je vsaj 15 univerzitetnih učbenikov in monografij. Omenimo zgolj obsežnejše: Linearni topološki prostori I in II (1979 in 1987), Nekorektni problemi (1984), Integralske transformacije in integralske enačbe (1985), Potencialna teorija (1995), Navadne diferencialne enačbe (1996). Leta 2011 je izšla monografija Življenje in delo profesorja Riharda Zupančiča o matematiku in drugem rektorju ljubljanske univerze.

Ogromno je prispeval v Obzornik za matematiko in fiziko, tako člankov kot ocen knjig. Pisal je tudi v Presek, denimo dva članka z naslovom Matematične nepake leta 1975, Matrike kot posplošitev pojma števila (1987). Vseh člankov za OMF in Presek je malo manj kot šestdeset. Od 1986 do 2019 je za Mathematical Reviews in kasneje za Mathematical Reviews on the Web prispeval več kot 250 poročil o člankih in knjigah. Bil je zelo zaželen kot poročevalec o matematični literaturi s področja nekorektnih problemov, napisani v ruščini, ukrajinsčini in beloruščini.

Bil je mentor pri 6 magistrskih delih in 66 diplomskih delih, od katerih so

štiri dobila študentsko Prešernovo nagrado (avtorji Edvard Kramar, Matjaž Omladič, Milan Hladnik in Janez Mrčun).

Dolga leta je klasificiral literaturo, ki je prihajala v Matematično knjižnico, in pomagal odločati pri naročanju. Uredil je Plemljevo pisno zapuščino. Napisal je vrsto člankov o zgodovini slovenske matematike, imel govore ob obletnicah, odkritjih spominskih obeležij, prispeval k razstavam s tega področja.

Ves čas je bil eden od stebrov v Društvu matematikov, fizikov in astronomov Slovenije (DMFA), dolgoletni član upravnega odbora in smo se z njim in soprogo redno srečevali na občnih zborih. V letih 1977-79 je bil predsednik DMFA. Štiri leta je bil podpredsednik DMFA, po upokojitvi član častnega razsodišča. Dobrih dvajset let je bil v uredniškem odboru Obzornika za matematiko in fiziko in devet let urednik za matematiko tega društvenega glasila. Eno leto je predsedoval Komisiji za tisk. Leta 2001 je postal častni član društva.

Profesor Suhadolc ima od nekdaj veselje z botaniko, z ustvarjanjem herbarija in z zbiranjem eksotičnih rastlin. Piscu teh vrstic je dal več lončkov, denimo *Streptocarpus* z enim samim ogromnim listom in vijoličnim cvetom. Med svojim bivanjem na Floridi je raziskoval okoliško naravo, fotografiral in zbiral primerke za herbarij. V ZDA je več na dotik strupenih grmov in profesorju so se »spominčki« na nogah zacelili šele mesec dni po vrnitvi v Slovenijo. Herbarijske primerke in fotografije s Floride je razstavil v Knjižnici Otona Župančiča. V reviji *Proteus* je recimo objavil članek Kaj raste ob Savi (1995). Štiri članke o gojenju sobnih in balkonskih rastlin je objavil v reviji *Moj mali svet* (2003-2004).

Bil sem zraven, ko je o botaničnih zadevah razpravljal z dvema drugima poznavalcema in prijateljema. To sta fizik in računalnikar Janez Lesjak »Lesi«, stalen gost na matematičnih seminarjih za širšo publiko, in naš pokojni kolega Marko Petkovšek. Lesjak je v tem krogu pred slabimi tridesetimi leti razmišljal o programu, ki bi iz lista prepoznal rastlino. To je danes dokaj dobro uresničeno.

Na svojem domu profesor Suhadolc rad pokaže lepe primerke nenavadnih cvetic in drugih rastlin. Kasneje je začel zbirati lesove in postal strokovnjak na tem področju. Na izletih po Sloveniji se je ustavljal na žagah, spraševal in pregledoval skladovnice, da bi dobil bolj barvite vrste lesa. Zgodilo se je, da je profesor Suhadolc na podeželju videl podrto veliko hruško. Stopil je do lastnika, ki jo je bil pripravljen prodati. Profesor Suhadolc je naročil prevoz, a dvigalo prvega tovornjaka ni zdržalo teže, hidravlika je začela puščati. Šele tretje vozilo je deblo spravilo na žago. Rad pa je vzel tudi manjše kose redkih lesov, le da so bili dober meter dolgi. Piscu teh vrstic je odpeljal les tise, slive, pušpana, glicinije ... Iz tega so nastali – z veliko vloženega časa in tudi s podporo bratov arhitektov Matije in Janeza – čudoviti primeri pohištva: omare iz oreha in hruške, mize z raznobarvnimi vzorci, izjemni ladijski podi in parketi v hiši pod Ježo nedaleč od Save za Bežigradom. Precej tega lesa

pa je uporabil brat, profesor Janez Suhadolc, za izdelavo umetniških stolov. Pa tudi kako lastnoročno narejeno darilce za prijatelje v obliki predalčka za pisala ipd. je nastalo iz tega materiala. Izdelati je dal tudi 160 lesenih krogel raznih premerov iz svoje zbirke lesov. Izbor vseh teh lesenih izdelkov je bil večkrat razstavljen. Sama knjižnica okrog sto domačih in okrog osemsto tujih vzorcev lesov pa je zdaj v Tehniškem muzeju v Bistri.

Po upokojitvi mu je založba Narava izdala tri knjige, rezultat njegove ljubezni do botanike in lesov: *Les naših dreves in grmovnic* (2012), *Sadje po svetu* (2022) in *Kratko o metuljnicah* (2023). Založba A & T Svetovanje pa mu je natisnila knjigo *Začimbe* (2022). V samozaložbi je v letih 2013–2025 izdal še devet tovrstnih del. Zadnje nosi naslov *Eterična olja* (2025). Izdal je tudi dnevnik, ki ga je njegov oče pisal med delom v partizanskih enotah.

Včasih se je rahlo norčeval iz športa in kolege, ki so se pri športu poškodovali, spraševal: »Ali je bil šport zdrav?« A po drugi strani je rad v naravi. Pred desetletji je zdržal celo dolgo gorsko turo na težko dostopno Mrzlo goro v Kamniško-Savinjskih Alpah. Vzpon je vključeval plezanje. Vodil ga je dolgoletni prijatelj, pet let mlajši profesor Jože Vrabec, ki mu je pomagal na nekaj mestih, ki so zahtevala veliko moči v rokah. Po pristopni poti se praktično ne bi mogla vrniti. Sestop mimo Matkovega škafa se je profesorju Suhadolcu potem zdel kar normalen, čeprav vse poti na Mrzlo goro in z nje veljajo kot zelo zahtevne.

Za razliko od kolega profesorja Gabrijela Tomšiča, ki je rad hodil v hribe, a je naravo videl predvsem kot potencial za pridelovanje hrane, lesa ipd., ima profesor Suhadolc naravo rad samo po sebi.

Po upokojitvi sta z ženo, doktorico kemije Tatjano Suhadolc, veliko potovala. Zelo zanimivo je bilo poslušati vtise radovednega in bistrega opazovalca, ki se je poskušal vživeti v tamkajšnjo okolje. V južni Aziji mu je indijski krojač v ekspresno kratkem času sešil obleko po meri in mu zagotovil, da lahko po shranjenih merah kadarkoli dobi novo. Na Šrilanki je iz ženitnih oglasov dobil uvid v družbeno strukturo.

Kot že rečeno, je profesor Suhadolc vedno pripravljen pomagati. Avtor tega prispevka je pred desetletji mislil, da je hitro prebolel gripo in šel v službo, a je zmeraj bolj kašljal. Ko je to omenil profesorju Suhadolcu, mu

je ta rekel: »Treba bo k zdravniku.« Imel je prav, na rentgenu je bila vidna pljučnica. To še zdaleč ni bil edini tak koristen nasvet in tudi drugi so imeli podobne dobre izkušnje.

Tudi danes mirnost, optimizem, prijaznost in bogastvo izkušenj profesorja Suhadolca razveselijo prisotne. Želimo mu še mnoga ustvarjalna leta v krogu njegovih domačih, prijateljev in kolegov.

Peter Legiša

Zvonimir Bohte - Dragi je dopolnil 90 let

Zaslužni profesor dr. Zvonimir Bohte - Dragi, starosta slovenske numerične matematike, je letos praznoval 90 let. Na Univerzi v Ljubljani, kjer je na Fakulteti za matematiko in fiziko in predhodnicah služboval štirideset let, je opravil pionirsko znanstveno in pedagoško delo na področju uporabne in računalniške matematike, s poudarkom na numerični linearni algebri in analizi, matematičnem modeliranju in programiranju. Kot izredno dobremu pedagogu in sposobnemu organizatorju mu je uspelo zbrati skupino mladih kolegov in postaviti temelje ljubljanski šoli za uporabno matematiko. Večina matematikov, učiteljev, ki so ali še poučujejo predmete teh vsebin na Univerzi v Ljubljani, je njegovih študentov ali njihovih akademskih potomcev.

Zvonimir Bohte se je rodil 17. junija 1935 v Ljubljani. Mati Anica, rojena Matelič, je bila gospodinja, oče Zvonimir je bil topniški oficir v Vojski Kraljevine Jugoslavije. Do leta 1939 so živeli v Mariboru, nato do konca